

Womhaj Bóh!

Czísło 43.
23. ott.

Łétnik 2.
1892.

Szerebiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƚo kóždy ƚobotu w Szmolerszej knihičiziscežerńi w Budyšćinje a ƚu tam dostacź sa šćtwórtlétnu pšchedplatu 40 np.

19. njedzela po ƚwj. Trojizy.

Cf. 4, 22—24: „Dha wotpołožeće po přěńšćim wašćnju teho stareho cźłowjeka, kiž pšes jebate lóšćty ƚo stajny; wobnowće ƚo pak w Duchu ƚwojeje myšle a woblecźće ƚo teho noweho cźłowjeka, kotryž po Bóšy stworjeny je we wěrnej prawdošći a ƚwjatošći.“

To je prawy hlowny a móžny šćpruch, kaž Luther praji. Wy šćulšće džěczi, wy konfirmandojo a wšćitzy, kiž něhdy tajzy běšće, seže jedyn kaž druzi tole Bóže ƚłowo s hlowny nawukli. Pšćetoz jako bě wam w přěńim artiklu potajane, šćtož reka: Bóh stwori cźłowjeka ƚebi k podomnošći, k podomnošći na Bóha stwori wón jeho, dopomnichu waš wučerjo na to, so je Šćrystuš s nowa warbował, šćtož bě Šadamowa wina stajny, a so móžemy my jeniczy na tym w ƚwjatej šćććenizy wobnowjenym Bóžim snamjenju ƚebi myšlicź a pytnycź, kať s bóžny bě něhdy cźłowjekow přěńjotny šććtant w paradisu. Našć šćpruch je wam potom pšći wuczbje wo ƚwjatej šćććenizy sažo pšćed dušću stupil w tym prasćenju: šćto ma na ƚebi tajke s wodu šćććenje? Tam ƚebi tón Šnjes wot waš žadašće, so byšće stareho Šadama podtepli, snamjo noweho cźłowjeka pak w ƚebi pšćekrašćili. Haj, wy lubi šććšćććenjo wšćitzy, tať hušto hač džewjatnata njedzela po ƚwjatej Trojizy pšćićhadźuje, je wam tež našć tekst sažo a sažo do ƚwědomnija a wutrobny pšćedzeny. Duž dyrbjeli my jón prawje snacź a po nim cźinicz. Ale na tym drje jara wjele pobrachuje, pšćetoz czežki, wukli a ƚwjaty je kšćumšć, ƚebje ƚameho ƚo wušlez a Šćrystuša ƚo woblez.

Ma to pak dže našć ƚwjaty tekst.

Pšćetoz šćto pišće ƚwjaty japosćtoł? Dha wotpołožeće po přěńšćim wašćnju teho stareho cźłowjeka. Ach, twojeho stareho cźłowjeka njesnajesć ani prawje. Ma najwysšće mjersašć ƚo na nim, hdyž je šćto hlupeho cźinil a tebi pšćes to šććodu nacźinil. Twojeho stareho cźłowjeka njehidźišć s wutrobu, ale džerzišć jeho sa njewinowateho a lubošće hódneho, sa dušćneho a sprawneho. Kať by dha tebi do myšłow pšćišćlo, ƚo jeho wušlez? Šćuknju, kotruž mašć po twojej myšli sa rjanu, njeczišćnjesh přecź, ale wobkšćowasć ju. Teho dla pšćindže tež, so bohuzel w wjele wězach pšćezoz tón stary a ƚamy wostanjesć, so wšćě twoje njepocźinli, kotrež hižo w mlodošći nan a macź na tebi wustajišćtaj, hišće nět, hdžež ƚy muž, žonu a džěczi mjersaja a cźwiluja. Haj, hišće wjazny. Šćtóz wšćědnje njewotpołožuje stareho cźłowjeka, tón budže ƚo pšćezoz bóle s jebatymi lóšććami stajny. Duž ƚo stawa, so móžea hrěšćizy w ƚwojich hrěchach sešćaricz a sešćedźiwicz.

Woni ƚu potom s dołhim šćwěžowanjom na hrěch podobni na twjerdy dub, kiž njemóže ƚo wjazny šćibowacź, ani cźahnyć, ale kiž móže jeno ƚekera praweho ƚudnika w ƚwojim cźašću wotrubacź.

Duž dženz, tať dołho hač je cźašć, sa pocźi wotpołožicz stareho cźłowjeka a wojuj prawje! Njedaj žanemu ranju sašćitacź, hdžež pšći wobnowjenju twojeho šćććenšćeho ƚłuba ƚo njewotrějnesh staremu cźłowjekej; njedaj žanej nozy cze pšćićrywacź, bjes teho, so njewuplějesć we wutrobny m rošćaczu narošćene cźernje a wóšty!

Alle kať ma to ƚo ƚtać? Wŝchať dyrbi mŏz w tebi być, pŝchezo czerŝtwa a pŝchezo ƚhrobła, ƚotraź tule wŏjnu njeŝprŏznijwe ŝapocznje a wuwjedźe. Duź piŝche ƚwajatŭ japoŝchtŏł: Wobnowcze ƚo w Duchu ƚwojeje myŝle. Naŝche myŝle ƚu prawidło naŝcheho ژیwenja. Kaťteź je ŝmyŝlenie, tať duje wētr. Wŝcho na tym leźi, ƚo pŝchezo prawu myŝl, to je jaŝny roŝom wo ŝym a dobrym, ƚwajate wotpohladanje jenicźny ŝa njebyŝkami ŝtejecź, doŝpołnu a ŝwŏlniwu poŝluŝnoŝcź pŝhecźiwu Bożej woli, horze ژیadanje po tym, ŝchtoź je horjekach, we wutrobje maŝch. Alle kať reka wodu ƚama ŝe ƚebje nima, ale ŝe źŏrła, tať teź ƚam w ƚebi taťte duchowne ژیwenje nimaŝch, ale dyrbiŝch jo wŝać, hdyź ƚo źŏrli, mjenujzy ŝ Jeŝuŝa, pŝcheŝ ƚwajateho Duchu w ƚłowje a ŝakramencze. ŝchtoź je ŝ Jeŝuŝom ژیwy, tŏn doŝtanye jehŏ myŝle. A jeno taťtemu mŏže wŝchitto pŝchinjeŝcź, hdyź ƚo jemu prēduje: wotpołŏź ŝtareho cźłowjeka a ŝwoblet ƚo noweho cźłowjeka, to je Ahrŭŝtuŝa, kiź je po Boŝy ŝtworjenny w wēcźnej prawdoŝcźi a ƚwajatoŝcźi. Daj ƚebi prajicź, nihto njeje niħdy Boże ƚamŝne ŝnamjo widźi, ale wŝchať wēmy, ƚo ƚu te ŝi pocźinki: ƚwajatoŝcź, prawdoŝcź a wēnoŝcź, najwaźniŝche ŝchutki w Bożim ŝnamjenju, a ŝchtoź ma te ŝi na ƚebi, tŏn je ŝ Bożej podobnoŝcźi wobnowjenny. Alle hdyź je hiźo pŝcheŝ ƚwajatu ŝchczenizu Boża podobnoŝcź w naŝ wobnowjena, dħa ma ƚo ŝ nej kať ŝ marmorowym pomnikom, ƚotryź chze miŝchtr ŝe ƚwojim blŏźkom wobdźełacź: pŝchezo jaŝniŝcho a podobniŝcho na teho, ƚotrehoź dyrbi pomnik pŝchedŝtajicź, wudźeła wŏn wŝcho, hacź je doŝonjane. Haj, pŝcheŝ wobłhad w modlitwie ŝe ŝbŏźnikom dyrbimŭ my ƚo do jehŏ ŝnamjenja pŝchekraŝnicź wot jeneje kraŝnoŝcze ŝ druħej, hacź wŏn budźe tam wŝcho na naŝ a w naŝ nowe cźimicź a my budźemy jemu runi a jehŏ widźecź, kaťkiź wŏn je.

O wēcźne ƚwētko, wobnow mje,
A twoje wobliczo njech je
Mi ƚwētkoŝcź, kiź mje roŝŝwēcźi
A moju duŝchu napjelni. (198, 1.)

Michał Kamjenicźł, knjeźich cźeladnyħ duchowny ŝaŝtarať.

Womjedancźto wot Aħŝfelda.

(Na ƚerbŝki wot A. Skr.)

3. Kamjenicźkeź Michał.

W tym ƚamym czaŝu bē wo wŝy muź ژیwy, ŝ mjenom Kamjenicźł, jehŏ ŝchczene mjeno bē Michał. Wot ludźi jemu nihto ħinať njerēkaŝche, hacź Michał. Tŏn bē ŝ knjeŝom najeiŝkom w runyħ lētach. Żenjeny njebē Michał ženje byť. Duź njemējeŝche ژیanu ƚwoju ژیonu a ژیane ƚwoje dźecźi, ƚamo ژیane bliŝte pŝhecźełŝtwo. Ta ƚhēźka tam delka pŝchi ƚamej rēzy jemu ƚluŝcheŝche; we nej lutki wŏn ƚam bydleŝche. Njany wulki ƚozor a dwaj hołbikaj bēchu ƚobu ŝ nim pod jenej tŝechu. Żehŏ ƚhēźka bē ŝpochi kať była wuliŝana. Rŏźde ranje ƚebi wŏn ƚwoje ƚoźo ƚam ŝwupŏŝczeła a ƚwoju ŝtwu ƚam cźiŝtu wumjecze, priedy hacź ƚo na ƚwoje dźeło poda. Wo ژیlym domje bē wŝcho taťte cźiŝte a wuhładkowane, kať mēł wŏn w nim najlēpichu ژیŏniŝtu ŝa hoŝpoŝu. Se ŝady domŝteho mējeŝche Michał ƚwoju ŝahrodku, ta pať tam ħiŝcheze pŝchezo leźi, 12 kroczelow do dołhoŝcze a 10 kroczelow do ŝchēry. ŝwoju ŝahrodku mējeŝche wŏn ŝpochi cźiŝtu, runje kať ƚwoje domŝte. ŝrjedź ŝahrodki bē ƚebi pucźił ŝcźinił a jŏn ŝ bēlym pēŝtom poŝypał. ŝ wŏbeju ŝtronow pucźiła ŝtejachu wyŝŏke cźernjowe rŏze a małny, a ŝe ŝady niħ tulipy, lewtoje, lilije a teho runja. ŝako bēch mały hołczeź, ƚym ħuŝto pŝcheŝ plŏt do jehŏ ŝahrodki ƚułať a ƚo nad tym ŝwjebeliť, hdyź tam w ŝaźnym nalēcźu jehŏ rjane rŏźicźki ƚcźejo wuhładach, ŝ kaťkimiz chze Wŏħ luby Añjeŝ ƚwoje cźłowŝte dźecźi pŝchi wŝchēm jich dźełe a jich prŏzy wumjēlicź a wupŏkojicź. Michał bē wucźenny murjer. A wobjedu wŏn ženje

domoj njeŝchindźe, ƚwŏj wobjed wŏn pola jeneho ƚwojeho towarŝcha wuźi, ale wjecźor ƚebi wŏn doma ƚwoju wjecźer wuhotowa. Wo wjecźeri mējeŝche wŏn ŝe ƚwojej ŝahrodku cźimicź, ƚadźeŝche ƚebi tam, abo ƚebi tam ƚwoje rjadki plējeŝche, abo pŝchilimaŝche a ƚrjepieŝche, abo ƚebi na ƚwojej ƚhēźzy nēŝchto wuporjedźa. Bē ƚo jemu nēħdze ژیadny ژیħel na tŝeŝche ŝcźaħnył, wuruna ƚebi wŏn wŝcho ŝaŝo, a ħuŝto ƚedźeŝche pŏdla pŝchi nim na rēblu jehŏ tołŝty ƚozor. Bē tu ŝyma, ƚhodźeŝche wŏn ludźom jich ƚchacze mjecź. Na tole ƚo wŏn wubjernje wuŝtejeŝche, bē pŏdla tuni, a wot ƚħudnyħ ludźi njebadaŝche ƚebi druħdy ani ژیaneho cźerwjeneho pjenjeźka ŝa ƚwoje dźeło ŝapłacźicź. Wŏn mējeŝche pŏdla ƚwoje dobre wupŝchindźenje, pŝchetoź ƚam ŝa ƚo wŏn wjele njetriebaŝche. Na ŝmyŝlich wjecźorach połŏzi ƚebi wŏn ƚwoju bibliju pŝched ƚo na blido a wucźita ƚebi wŝchēdnje ƚwŏj ŝtaw abo nēŝchto wjazy ŝ njeje. Wŏn pať mējeŝche doma teź ħiŝcheze ƚwoje druħe dobre knihe, mējeŝche teź na ŝcźenje wiŝajŏ ƚwoje ħuŝle, na ƚotrychź ƚebi druħdy duŝchny ƚħerluŝch ƚadźeła a jŏn pŏdla ŝ ħłŏŝom wuŝpēwa. Michał bē mały ŝaŝadźity muźił, ŝchēroki ŝramjenity. Njedźelu rano ƚo wŏn ŝtajnje ƚwoje ŝchnalowane ŝtupnje wobu, pŝchetoź wŏn w ƚrŏtkich ƚholowach ƚhodźeŝche, lubu njedźelu pať ŝpochi w bēlych noħajzach, na ƚwojim dołħim ƚemichazyym roprie mējeŝche dwaj rŭnkaj ƚwētyħ ŝchłēncźkatnyħ knēŝlow. Hacź do ƚwojeho ŝbŏźneho ŝtŏnczenja je wŏn w ƚwojim ŝirŏźkatym ƚłobuku ƚhodźił. Alle ŝpody tuteho jehŏ ŝirŏźkateho ƚłobuka ƚcźeŝchtej miŝej lubej dwē wŏcźzy a ƚmējŝotata ħuba, ŝo ƚŏźdy ħnydom pŏŝna: tŏn! cźłowjek je ƚwērna dobra duŝchta.

Michalej bēchu wŝchitzy dobri. Wŏŝebje na nim ƚħwalachu, ƚo wŏn wjedźiŝche ŝ ƚħorny mi duŝchne wobłhadźecź. Duź ludźo ħuŝto, hdyź mējachu nēħŏho ƚwojeho w domje ŝħorjeneho, pŝchi ƚamej wŝchej cźimowej nozy jehŏ wołacź pŝchindźechu a do jehŏ wołna ŝakłapachu: „Michale, pŏjczje wŝchať tola ƚħwilu ŝ nam pohladacź, nam je naŝch nan abo naŝch bratr abo ħewať nēchtŏ nahle ŝħoriť.“ Naŝch Michał pať ƚo na to ħnydom ŝ ƚoźa ŝebra, ƚo ŝwobletka a njebadaŝche niŝomu ژیenje dołħo na ƚo cźakacź, wŏn ƚo wo to njeŝtaraŝche, hacź mŏħł ƚebi ƚnadno ƚam pŏdla po nēkaťku ƚħoroŝcź dŏnicź, ale praji: „Wŝchato ƚam ژیanu ژیonu a ژیane dźecźi ni mam, wo mnje njebudźa junu ƚriebacź ژیana moja wudowa a ژیane moje dźecźi platakź, hdyź mje do rowa ponjeŝu, wŝchato tu niŝŏho ƚwojeho ni mam.“ Hdźeź bē nēchtŏ ŝħoriť, tam bē wŏn najradŝcho pŏdla. Żemu bē najlubŝche, hdyź mŏžeŝche pŝchi nēkim ŝħorjenym na ŝtŏlzu ƚedźecź abo jemu ŝ nēczim popomħacź. A noŝycź a ƚħorny ŝbēħacź wŏn mŏžeŝche, lēpje, hacź ħewať dwaj muźaj, a czerpjenje mējeŝche wŏn ŝ ƚŏźdźicźkim, ŝo njeje wuprajicź, kaťte wulke je mēł ŝe wŝchēmi.

Tŏnle jehŏ dar pať njebē jehŏ jenicźki. Wŏn bē na ƚwēcze wjele ŝeŝnať, w ƚwojich młodyħ lētach bē ŝa murjerja pobyt w Draźdźanach a w Lipŝku, bē teź w Barlinje na murjowanie pohodźił, bē pať teź ŝa ƚwoje ژیwe dny ŝe wŝchelacich dobryħ piŝmow to a tamne nawjedźił. Wŏn bē trochu dźiwny muźił. Wo dnjo pŝchi ƚwojim dźełe wŏn rad wjele njepowjedadaŝche, ale bē ŝpochi wŝchŏn cźichi. Alle wjecźor po ƚwajatoŝu bu wŏn ħaťle powjedaty. Mi je nēħdy nēchtŏ powjedať wo wēŝtej rŏźi, ƚotraź wo dnjo ƚwoje pupki nacźeri, ƚotreź jej pať ħaťle w ƚamej nozy ŝacźeja a rjanu wŏn wot ƚo dawaju. Taťte ŝtŏro bē teź naŝch Michał. Tŏn ƚo na to wuŝtejeŝche, ludźom duŝchne powjedacź, a mējeŝche ژیłe ħromady luboŝnyħ powjedancźtow w ƚwojej ƚłowje. Hdźeź wŏn taťle pŝchi nēkim ƚħorym ƚedźeŝche, wupowjeda wŏn jemu nēŝchto taťte, ŝchtoź ƚo runje ŝa tuteho ƚħoreho najlēpje hodźeŝche. Taťte jehŏ ƚħori na njŏħ' poŝłuchajŏ ƚwoju boloŝcź ƚħwilu poŝabachu, a njewjedźichu, tať bē ƚo jim czaŝ pŝchi nim pominył.

ŝwoje powjedancźka ƚebi pať wŏn ژیane ƚam njewumyŝli, ale podawaŝche, ŝchtoź bē ƚam wuŝhonik abo wot druħich ƚħyŝchať powjedacź. Na taťte waŝchne je wŏn wŝchelacim ƚħorym jich dołħe nozy pŝchirŏtŝchil. Priedy hacź ƚo pŝchi nim ژیadny ƚħory cźłowjek na to doħłada, bē nŏźny ŝtraźnik na dwanacze wutrubil. Bē pať tu potom ta cźicha nŏź pŝchicźka, a bē wot domjazyħ jedyn po druħim ŝaŝparny leħnyć wuŝchoł, bu wŏn ŝpochi ŝe ƚwojim ƚħorym cźim pŝhecźełniŝchi a luboŝniŝchi. Wo ƚrjedź nozy bē ƚo wŏn ŝe ƚwojim ƚħorym a jehŏ ƚħory ŝ nim tať ŝpŝhecźeliť, ŝo bēŝchtaj wobaj kať jena wutroba a jena duŝcha, a nētkle ƚo tam Michał pŝchi ƚamym ƚoźu na ƚwojej tolenje połłacny, a pocźeŝchtaj ƚo wobaj ħromadze ŝ ħłŏŝom modlicź.

Michał wŝchať mŏžeŝche woprawdźe ŝrudny być ŝe wŝchēmi ŝrudnymi, duź teź woni wŝchitzy wot njeħŏ ŝ lŏħka nawuŝnychu.

šo i nim we wěrje swjebelicz. W tajkich czichich khwilach, w kotrychž Bóh luby Knjes ludžom sašo i nowym ranjom nowy džen wobradži, wubudži našch Michał někohožkuliz sfhorjeneho, so jemu poča nowy džen sakwitacz. A bě tu sašo nowe ranje, bě jeho sfhorjenje wscho polemjene. Gusto tajki sfhorjeny potom Michalej praji: „Se-li czi nětak možno, luby Michale, wój a pschińdž jutije wjeczór sašo na khwilu k nam pohladacz.“ Michał pak tam sašo pschińdže. Wo dnjo bě wón pschi swojim murjerstwje a docžini tam husto lěpje, hačž žadyn drugi murjer, swoju wěz; czi druhy murjerjo wschał husto doščž swoje mozy jara nje-napinachu a šebi khwilu bjerichu. Michał žadyn tajki njebě.

(Potraczowanje.)

W Ponczanskej forczmje.

Po němiskim wot D. M.

(Potraczowanje.)

„Ale, luby Schołta, ty šy wěcže tak dobroczinny, so nam tež rošpowjedasz, kak chzedža sozjaldemokratojo šwoje wotmyšljenja dale wuwjescž, my chzemy tón pad wsacz, so bychu woprawdže k mozy pschischli, hdyž je frej wjele tawšyntow pschelata“, prošesche bur Schlenkar.

Schołta jemu wotmolwi: „Hdyž dyrbyu tebi se wschej wěrnoščju prajicž, to tež ja žyle njeroshymju a to teho dla niz, dokelž to czi knježa sozjaldemokratojo šami hišcže njewjedža. Woni buchu drje hižo husto wabjeni, so chzpli šo jasnje wuprajicž, kak šebi wschitko w šwojim pschichodnym itacže myšla, šu pak i wjetscha i prošdnymi šłowami wotmolwili, i kotrychž šebi ničto ničžo wsacz njemóže. To wschał tež žadyn dživ njeje; šchtož je njemóžne, žadyn cžlowjeł wopišacz njemóže. Tola to a tamne móžu wam prajicž.

Jena jich wuczba je: Kóždy ma pschichodnje dželacz a kaž wjele je nadželacz, telko tež mjdn dostanje. Kóždy ma dželacz, potom tež kóždy to šwoje směje.

„To czi hłupa wěz njeje“, dołhi cžěšla sawoła, „dženšnišchi džen je telko lěnikow na šwěcže, kiž Bohu lubemu Knjesej jedyn džen po druhim franeja a kotšiz šu, dokelž maja pjenješ doščž, Bóh wě šchto. A někotři sa džen jenož mačo hodžinow dželaja a maja pschi tym šwoje rjane dołhodny. To tež prawje njeje. Ša njecham mjena pomjenowacz, pschetož to móhlo šo wopaf wulfadowacz. My dyrbimy šo wot rano sahe hačž do nozy próžowacz a pocžicž.“

„Wěšta wěz je, Gusta“, Schołta na to praji, „šo šu na šwěcže lěnikojo, kiž ničžo njedželaju. Tu na šwěcže je wjele nje-dospołneho, a tak budže tež bjes sozjaldemokratami, paradiz je Bóh luby Knjes sa njebjęša sfhomał. Ale hłupa myšlicžka našchich dželaczerjom, kiž jenož šwojej nohy a ruzny a šwoje cželne mozy trjebaju, je ta, so šebi myšla, so šu wschitžny, kiž wó jstwoje abo w kantorje šudaja a i hłowu, se šwojim rošomom dželaja, lěni, kaž by rjeł, so tajke duchowne dželo cžlowjeka spróžneho nje-cžini. To mamy našcheho knjesa kantora, kiž kóždy wschědnny džen šchěščž hodžinow našche džeczi wuczi a njedželu pišcžele hraje. To šebi šnano někotry bjes nami myšli: tón ma šo derje. Ale to móžecže mi wěrjeć, hdyž je šo šchto šchěščž hodžinow i našchimi hólzami a holzami próžował, so by je cžitacz a licžicž nawucžil, so je tón tak wuštał, so by šo najradšcho lehnyl. Ale našch knjes kantor to njemóže, pschetož wón ma hišcže knihe pschehladowacz a šo na drugi džen pschihotowacz. Ša šebi myšlu, knjes kantor ma husto a najbóle wjazny dželacz hačž žadyn cžěšla a wón ani njedželu męra nima.“

Mišchtr kował praji: „Wucžer, to wujnažu, nochžyl byčž; šo kóždy džen na džeczi hněwacz, k temu je wulka ščěrpliwoscž nufna, to radšcho wostanu, šchtož šym, ale duchowny chžyl ja byčž.“

„Šaj, ty šebi myšlišch“, jemu Schołta napšchecžiwil, „šo duchowny njedželu na šwoju klětku dže, šwoje předowanje džerži a so je i tym hotowy na žyly tydžen. Hdyž jeho šnadno wschědnny džen po šahrodže khodžicž widžišch, šebi šnano pschi šebi myšlišch: tón ma rjane žiwjenje. Ale ty tola tež wěch, kak wjele je fšcženjom a wěromanjom a pohrjebow a pschezo ma duchowny rěczecž a to chže tola tež rošmyšlene byčž. Špytaj tež jenož njedželu a potom hišcže wschědnny džen něotre rany předowacz — ty bórny sa tym pschińdžesch, so to ničžo mačo njeje. A khodži-li našch knjes duchowny po šahrodže, wěcže tež i hłowu džela sa našche sbože. A hdyž k njemu pschińdžesch, wón w šwojej stwoje šedži a piša. A temu je wón lokalny škulski inspektar sa te pjecz škole našcheje wošady a pschi tym ma tež wjele hněwanja a

hdyž něščto je, šo na nišoho drugeho nješwari, šhiba na duchowneho. A hdyž wón do Donczęž dže, jemu wěcže lóhko wokoło wutrobny njeje; pschetož wy wěcže, šo je tam wjele wopížow a so je w jich domach husto swada a njeměr a duchowny dyrbi potom pschezo jednacž a wuhladkowacz. Hdyž jeho tam stupacz widžu, husto šam pschi šebi myšlu: Bohu budž džaf, šo móžu sa pluhom stupacz a njetrjebam jako duchowny do Donczęž hicž. Hdy byšcže wy šchto w žyrtwinski prijóđstjejerstwje byli, byšcže bórny sa tym pschischli, šo ma kóždy duchowny šwoje brēmješchko džela.“

„Ně, duchowny, to je wěrno, to tež njechaf byčž“, praji Knyczerjež Jan, „ja šym šo hižo husto džiwaf, i wotkal našch knjes duchowny to wschitko bjerje, šchtož nam naprěduje. Žyła wošada jemu na wutrobje leži, my mamy jenož našchich ludži a to je nam husto wjele!“

„Ale našch knjes baron“, sawoła dołhi cžěšla, „tón ma šo tak derje, šo šebi lěpje žadacz njemóže, wón jěđži w šwojim rjanym wosu a ma šwój rjany hród, dželacz šoro ničžo nima, pschetož k temu ma šwojeho inspektora“.

„Ty bledžišch“, praji na to Schołta, „kaž šlepy wo barbje. Našch knjes baron ma doščž dželacz a husto hišcže sa blidom pschi lampje šedži, hdyž ty dawno hižo w hněđže ležišch. Š přenja ma šwoje kublo šastaracz, wschitko dyrbi i inspektorom šebi rošpowjedacz, wón ma listy pišacz, dyrbi šebi šymjenjom nakupowacz, sa wschitkich šwojich ludži ma šo štaracz. Bórny pschińdže něščto, kiž šo na někoho wobcžezuje. A temu wschemu trjeba cžaf a to wschitko tak jednore njeje, kaž šebi myšlišch. Dale je tež šobu w žyrtwinski prijóđstjejerstwje a wón je tak šwědomliwy, šo sa žyle lěto žaneho pošedženja njelkomdži a my i jeho rěczow fšchichimy, šo je wón šebi wschitko, šchtož na dženiškim porjedže šteji, do předka nadróbnje rošmyšlił. Dale našch wotriješ na šejmje šastupuje a to šu druhdy cžezke wězny, kotrež maja šo wuradžowacz. To ma wón na šejmje pschednoščk džeržecž wo tej abo drugej wězny, hačž ma šo někajka železniza twaricž abo niz. A šchtož wón potom pschednoščuje, to je wschitko tak jasne, šo dyrbi to tež najšklupišchi šrošmicž. Ša teho dla praju: Našch knjes baron ma wjele dželacz. Šchtož to njepšchida, lěpje njeroshmi. Tajkich lud i my nufnje trjebamy. Ša šo i nim męnjecž njechaf.“

„Schołta žyle njeprawje nima“, cžěšla nětk pschida, „wěrno je, šo dyrbja ludžo byčž, kiž i hłowu dželaja a tak lóhke to njeje, ja mēm, kak cžezke mi to je, hdyž dyrbyu list na moju najštaršchu džowtku, kiž w męcže šluzi, napišacz. My šebi husto doščž nje-pschemyšlimy, šchtož rěčimy.“

(Potraczowanje.)

Rošhlad w našchim cžafu.

W Barlinje bu 18. oktobra, na narodnym dnju njebo šhěžora Bjedricha, šakladny kamjeń noweje žyrtwje k jeho dopomnjenju položeny. Šhěžor Wylem II. je šo šam pschi wulkej šwjatocznošči wobdželil.

Teho runja bu tón šamy džen šhěžorej Bjedrichej k cžesčži w Spandawje rjany pomnik štajeny. Šhěžor bě šo tam tež podał.

31. oktobra šo w Wittembergu wobnowjena hrodowa žyrtwe, na kotrejež durje bě Luther 1517 šwoje 95 šadow pschecžiwu woiwuškej pschibil, i wobdželenjom šhěžora a wjele ewangelskich wjerchow pošwjeczi.

Nowy šakon wo wotwjafanju stolnych dawkow (Ablösung der Stolgebühren) je šo wot pruskeho krala jako najwyschšcheho biskopa pruskeje krajneje žyrtwje wobtwjerdžil a wot přenjeho oktobra do mozy štipil. Duž nima šo wot tuteho dnja šem ničžo wjazny sa fšcženizy, pschpowjedanja a wěromanja, hdyž šo to bjes wjetscheho wuhotowanja a wupyščenja stanje, placzicž. Wopory drje wostanu. Šožda wošada dostanje k šaplacženju rentny, kotraž ma šo męšto teho žyrtwinym šastojnikam placzicž, lětny pschidawł, kiž ma šo wot konšistorštwja postajicž. Wulzy jara šo i tym khudži ludžo polóža a brēmjo šo prawišcho na wschěch rošdželi. Stanje šo tak wěcže po šłowje šwjateho pišma: „Njech jedyn nješe teho drugeho wobcžeznoščž, dha budžecže Šhryštufowny šakon dopjelnicž.“ Gal. 6, 2. Wošady dostanu pšches nowy šakon wulku pomoz. Šsu wošady, hdyž je w pscherěšku lětnje 12 wěromanjom a 50 fšcženjom. A jich šaplacženju maja šararjej a kantorej wscho hromadže 45 hr. nawdacž, i kotrychž ma hišcže patron po šakonju wulki džel šaplaczicž. Wšcho druge dawa štat. Hačž budže šo dobrota tuteho šakonia wot wschěch pschipošnacž? Hačž budža wošady, kotrež šu tak

položene, nětko swólniwische, dary lubošće sa wažne zyrkwine džěta woprowac? Bóh tón Knjes daj jim prawe pólnacze.

Diafonišynski dom w Kaiserswercze je 26. septembra swój 56 lětny swjedžen mět. 38 kotrow dosta swjecišnu k swjatej službje lubošće. S zyla ma tutón dom, kiž je najwjetšči pola naš, 664 kotrow, 192 kotrow, kotrej haſle na spytanje služba a 16 schulerkow. Hdžeha pak su herbske mlode holzy w diafonišyn-
skich domach? Hdny by tola spikowať roshlada wješeke powjecz pšchinjescz móhł: je herbskich holzow tať a tať wjele fastupilo. Wón by so hižo na jenej wutrobnje wješelil.

Na Hamburgskim pohrjebnišćezju.

Hdny bñšćezje, lubi pšćezjeljo, ras wulke pohrjebnišćezjo města Hamburga widželi, wy bñšćezje pšćemóženi byli wot napohlada tuteho rowowego swěta. So nimale žaneho kónza widžecz njemóžecze, wupšćestrjeja so rowy, jedyn pšći druhim, do kajkich my wšćitzy, njech je sahe abo posdže, tež dyrbimy, hdny je Bóh tón Knjes rjeknył: Pšćinidž sašo, cžłowšće džěcžo. Tež w strowišćim cžasju, hdžez w hoborskim měscze wošebje wjele ludzi njemumrje, tež potom je tam wobstajne pšćinidženje a wobendženje, jěsdženje a noschenje — wšćitzy cži, kiž du a wotěndu, su morwi a jich žarowaczi. — W tychle poslednich cžezkich cžasbach, kotrej su naš potrijehile, je pak cžiscze hinať na tutym pohrjebnišćezju. Nimale dokonjecz njemóžachu žakošne džěto, kotrej bē smjercz kasaka; wjele stów noscherjow a rowryjerjow dyrbjesche wo dnjo a w nozy bjes pšćestacza džělacz, so bychu rowy sa hromady mormych ryli a jich pohrjebali. Róždy mormy dosta swoje cžiško, jich je nětko hižo na wjazy hač 8000 pšćišćlo. Móžecze šebi drje myšćicž, so su kasćezje po najjednorišćim waschnju džělane; haj wjele stów tutych mormych móžesche so jenož do cžělnych plachtow sawalecž. Na kwětkowu pñchu, na pšćewodzerjow, na cžělnje přédowanje njemóžesche, kaž so šamo wē, žadny cžłowjeť myšćicž.

Schtóž je ras do tuteho rowowego swěta pohladacž smět, tón njebudže to ženje, ženje wjazy sapomnicž. A tola placzi tež jow: „Tón Knjes je w swojej swjatnižy, mjelcž pšćed nim wšćha semja“. Njeje tať, jako by se šuda wěcžnosćezje hłóš Boži rjeknył: „Nježadám po waschej pñšći a cžesczi, po waschich wěnzach a pletwach, nježadám po waschich cžělnych přédowanjach, kotrej su tať hušto sełharne rěcze — hlajcze, šćto je smjercz bjes wascheje krašnosćezje, i kotrejž cžyščezje ju tať rady wodžewacž — próch a popjek seče wy a wascha krašnosćez je šyno a pluwu — i cžim cžezcze so trošćtowacž?“ Haj i cžim cžezem so trošćtowacž?

„Schtó k nam pšćinidže i pomozu?“

Hdže naš hnada cžaka?

Ty šam, o Knjeze Božo!“ (489, 1.)

Sow je jedyn jenicžki row, tam dostanjemy hnadu, pomoz, trošćt! to bē jara šhwatny pohrjeb, runje tať šhwatny, kaž tamne tawšynty pohrjebow; lědma bē tón na šćižju šwoju hłowu pokhilit, dha dyrbjesche Josef i Arimathije šhwatacž, so by šebi swjate cžěto wot Pilata wuprošnył, pšćinidžechu a wšawšći je i drjewa, sawalichu jo do cžělnje plachtu. Tam tež žanych wěnzow njebē, jenož cžernjowy wěnz, kotryž wot hłowu wšachu; tam njebu žane cžělnje přédowanje džeržane, bē jara cžicho na wjeczorje tuteho cžičeho pjatka.

Kajka hnada, so my tutón row mamy šrijedž rowowego swěta! Kajka pomoz je jow namacž sa bjespomoznych, kajke bohašćwo trošćta sa wšćěch bjestrošćtynych, kiž na wulkim Hamburgskim kěrchowje podarmo row tych lubnych šwojich pytaju. Tutón Jesuť je prajil: „Wšćeńcžne sorno dyrbi do semje panycž a semrěcž.“ (Jan 12, 24.) To je wón dopjelnil, jako jeho cžěto do rowa položichu. Ale tole wot Boha šyte sorno je w jutrownym šwětle šćhadžako, je smjercz a row pšćelamaťo a něť woła japosćtolske šćowo nuts do rowowego swěta: „Šyte budže šachodne cžěto a stanyč budže njesachodne cžěto.“ A my wołamy pšćes Hamburgske a wšćě druge pohrjebnišćezja, kaž je něhdy tón šamy japosćtoť k Thešaloniskim (1 list 5, 11.) prajil: „Teho dla napominajcze so bjes šobu a twarcze jedyn drugeho!“

Bē w cžichej nozy, hwěšdy cžahachu pomaťu po šwojich šćezěžkach; w wulkej barazy sa šćhorjonych na šćoleru šhwatachu šmilne diafonišy wot jeneho loža k druhemu, wošćewjecz tať wjele hač móžno. Těhdy cžehnjesche w jenym ložu wboha dušća wotšal a w druhim ložu druga. Šhwatažy dyrbja šćabe žónšće ruzy cžěta do cžělnych plachtow i karbolom napowanych sawalecž

a je won nošnyč. Cžezke džěto! Ale cžinja to w tej mozy, kotraž je móžna w našej šćabosćzi, položja mormewu do rošojteje trawy, pohladaju k nóznyh njebješam i jich bñšćezatymi hwěšćičkami a jena praji: „Tať su šćožnika tež položili.“

(Se šušćoda.)

Želesniza w Jerusaleme.

Bo němšćim wot S. M.

21. augusta tuteho lěta bē w Jerusaleme móžne hibanje. Stari a mlodži, mužojo a žony, muhamedanžy, židži a šćelcžijeno, wšćitzy so cžišćezachu w wulkim mjerwjenju pšći Šaffašćich wrotach. Haj šamo i wokolnosćezje bēchu burjo a beduinojo pšćišćli, so bychu tutón nowy, nihdy njewidženy džiw, přěnu lokomotivu w šwojatyh kraju šebi wobhladali. Želesniza, kotraž dyrbi Jerusalema a město Šaffa pšći morju swjasacž, je nimale dokonjana a dwórnišćezjo noweho šastawnišćezja, Jerusalema, budža bórny twaricž sapocžecž. Šćolije bēchu hižo položene a na nich hibašće so lokomotiva pšćed woczomaj džiwazeje hromady najprjedy pomaťu, potom pšćezjo spěšćnišćo do přědka a tola njebē žadny wošćoť, žadny woť ani kamel widžecž, kiž by ju cžahnył. Wcžipnosćez, džiwanje, bojocž a šćroženje wotmolowachu so na woblicach tawšyntow, kiž šćajnje na kóžde hibanje šćumjazeho šwěrišća hladachu. Starodawna židowšća macž, kotraž njebē hišćezje nihdy i Jerusalema won pšćišćla, bijesche i rukomaj woťoko šebje a wołasche i halekazyh hłóšom: To je cžert! to je žiwu Beelzebub šam! Cžrjoda turkowšćich hólzow, šćróblišći hač drusy, šebi swažichu bliže k lokomotivje šćupicž, kotraž runje šasta. Šako ta pak wótije šahwišća a wujo woťoko šebje dym a kur pušćezji, dha tež woni nastroženi zofachu. „Ma šćha Allah!“ wołachu wšćitzy, „to je cžert“.

Ludžo w Jerusaleme budža so tať derje na zuy napohlad šćwucžicž, kaž su našći nanojo a džědojo so šćwucžili, kotrymž so najprjedy lokomotiva tež kusćaršća wěz šćasche, tať so njechachu sa žanu mšdu na nej jěsdžicž. Ale sa naš je to tola něťak džiwnje, so na tych honach a polach, na kotrychž něhdy Jesuť se šwojimi wucžobnikami a fromni mužojo stareho šćluba šćhodžachu, na tym pucžu, na kotrymž tawšynty nutrych pucžowarjow we wšćěch cžasbach pšćalmy spěwajo do Jerusalema horje cžahnychu, něť parny wóš, spěšćny kaž šćip, so hibač budže. A tola je to žohnowanje šćžělanosćezje našćeho cžasja, sa kotrej mamy Bohu temu Knjesej so džakowacž. Wšćať móže wón kaž w druhich šćronach kolešate a parne wošy do služby pšćhipowjedanja ewangelijske šćajicž. Njech bórny cžas pšćinidže, hdžez Jerusalema wot dwójneju swjasćow njewěry a pšćiwěry wumóžene to budže, šćtož je přjedy byťo, město Boha wjeršćneho.

Šćožni su cži šćrudni, pšćetoz woni budža trošćtowani. Mat. 5, 4.

Tón Knjes šebi najprjedy na tych šwojeho hrěcha dla žarowazyh myšćli, ale tola placzi jeho šćlubjenje tež wšćitkim tym, kiž su šćrudni. Bo Božej woli dyrbi šćrudoba jim se žohnowanjom byč. Těho dla móžny trošćt a wopokašćmo krašnosćezje Knjesoweje w tym šćłowje leži. Nješćoncžna šćrudoba wšćať je na šćwěcze, so móžemy šebi wěšćzi byč, so je wšćudžom, hdžez je něšćto ludži hromadze, tež šćrudnych bjes nimi. Šćim cžze tón Knjes pomhacž wón cžze pomhacž wšćitkim, nam wšćitkim. Ma to šebi myšćli wošebje w wješełnych cžasbach — pšćetoz šćnawo bórny šćrudoba na tebe pšćinidže. Potom dyrbišć wjedžecž, hdže trošćta namacšć. Šćy-li jón našćoniť, potom tebi to sašo pomha, so namuńjesch na prawe waschnje so wješćelicž, tať mjenužy, so we wšćěm wješćelu teho Knjesa twjerdže džeržišć. — Bohužel naš wješćela teho swěta, tež najšćěšće a najcžišćišće, hušto wo prawe njebješće wješćele pšćinješu.

„Pomhaj Bóh“ je wot něťka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wšćěch pšćedawarňach „Šćerb. Nowin“ na wšćach a w Budyšćinje dostacž. Ma šććtwórcž lěta placzi wón 40 up., jenotliwe cžišćla so po 4 up. pšćedawaju.